

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Regula LVI. In re communi potior est conditio prohibentis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

REGULA LV.

Qui sentit onus, sentire debet commodum, & e contra.

Hæc Regula bimerabris est, seu potius duas regulas in se continet. Prior est: Qui sentit onus, sentire debet commodum. Altera: Qui sentit commodum, sentire debet onus. Priorem Paulus ad naturalem æquitatem revocat: *Secundum naturam est*, inquit, *commoda cuiusque rei eum sequi, quem sequuntur incommoda*, l. 10, D. hoc tit. Sed neque altera à ratione naturali aliena est: *Non enim forendus est*, inquit Justinianus, *qui lucrum quidem amplectitur, onus autem ei annexum contemnit*, in l. unica § pro secundo in fine C. de caducis toll. Prioris exemplum videre est in emptore, qui quemadmodum post contractam emptionem, traditione nondum factâ, omne periculum emptæ rei sustinet, ita & commodum sentiat, quod interim rei emptæ per alluvionem, aut aliâ ratione accessit, §. cum autem Instituit De empt. l. 1, C. De periculo & com. rei vend. Et in usufructuario, cui arbores demortuæ ideo cedunt, quod in locum earum alias substituere teneatur, l. Agri 18, D. De usufr. Posterioris

Regulæ hæc exempla adferri possunt. Sicut in testati hereditas ad legitimos heredes venit, ita & tutela legitima, Tit. Inst. De legitima patren. tur & §. ex his autem Nov. de heredibus ab intest. Et Clericus, sicut beneficii si ecclesiastici fructus percipit, ita & ad Ecclesiæ suæ refectionem, c. 1, Ext. De Eccles. adif. adcoque ad peragendum officium tenetur, cap. Significatum Ext. De praben. Huc spectare videtur, quod contra Pastores, quærentes quæ sua sunt, non quæ gregis, comminatur per Ezechielem Dominus: *Va pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos: nonne greges à pastoribus pasceuntur? Lat comedebatis, & lanis operiebamini, & quod crassumerat, occidebatis: gregem autem meum non pascebatis. Et post id pòst: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam eos, ut ultra non pascent gregem, nec pascant amplius pastores semetipsos, & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit ultra in escam, Ezech. 34, c. Citat. & D. Peckius hunc locum, ad hanc Regulam num. 12,*

REGULA LVI.

In re communi potior est conditio prohibentis.

Quia iniquum est, alieno facto quemquam lædi, aut jus suum diminui, l. Non debet alteri & l. factum cuique D. hoc tit. l. Cuius 13, D. de servit. urb. præd. cum & præcepto juris inter alia, id diferte caveatur, *honestè vivere, alterum non lædere, suum cuique tribuere*, l. 10, D. De iustit. & iure & §. juris præcepta eodem tit. in Instit. in proæmio decretal. Greg 9, Hinc Cajus: *parietem*, inquit, *qui naturali ratione communis est, alterutri vicinorum demolienti ædium & reficiendi jus non est, quia non solus dominus est, textus est in l. Parietem 7, D. de servit. urb. præd. Idque aded, etiam si meliorem repositurus esset; ob eandem rationem, quia non solus dominus est, & alteri invito beneficium facere non potest, l. Invito D. hoc tit. Inerustare tamen communem parietem, vel pretiosissimis picturis exornare, l. Quidam 12, §. fin. D. de servit. vel scalas, quæ removeri possunt, ad parietem communem habere socii permissum est, l. Fistulam 18, §. fin. D. jam à tit. quia hæc socii alterius jus non lædunt. Quid si*

utatur socius re communi ad destinatum usum, dubium non est, quin ab altero socio prohiberi non possit; veluti si in commune sepulchrum socius inferatur, §. in communem Instituit de ver. divisi. Porro singulari jure receptum est in fisco, ut si communem rem possit dividere, invito socio, l. 2 C. de comm. ver. alienat. l. 1, C. de vend. rer. fiscal. idque favore fisci, cum pluri vendatur res tota quam pars. Item receptum est à jure, quod socius alterum invitum provocare possit ad divisionem, l. fin. C. Com. divid. ad evitandas discordias, quas communio solet excitare, l. Cum pater 77, §. aulicissimis in fine De legat. 2, l. Sancimus 34, §. ne autem C. de donat. ubi & casus singularis. Itaque singulare est, in re communi potior esse conditionem prohibentis. Quid si non prohibeat socius? Existimat Peckius, hic num. 2, in fine socium, qui scit, & patitur, nec contradicit, mandare & permittere, per l. Qui patitur D. Mandati. Aliter Papiianus, qui ex Sabino (cujus integrum responsum

sum hic subijciam) ita cenfer: Sabinus, ait, in re communi neminem dominorum iure facere quicquam inuito altero posse: unde manifestum est prohibendi ius esse. In re enim pari potiorum causam esse prohibentis consistat. Sed & si in communi prohiberi socius a socio, ne quid faciat, potest: ut tamen factum opus tollat, cogi non potest, si cum

prohibere peterat, hoc pratermissit: & ideo per communi dividendo actionem damnum referri poterit. Sin autem facienti consensit, nec pro damno habet actionem; quod si quid absente socio ad laesionem eius fecit, tunc etiam tollere cogitur, textus in l. Sabinus 2 §. d. Communi divid.

REGULA LVII.

Contra eum, qui legem dicere potuit apertius, est interpretatio facienda.

Per legem intellige pactum a contrahentibus adjectum, ut & in l. Legem 10. C. de pact. in l. Si pro emptore §. 1, §. fin. d. de act. empti, in l. Contractus 23, vers. nam hoc servabitur d. hoc tit. & alibi sapienter: quod si dubiam est, ea interpretatio sumitur, quæ est contra proferentem: cum illi imputandum sit, quare non apertius legem dixerit. Quod fit, ut interdum pro emptore contra venditorem, & pro conductore contra locatorem, l. Veteribus 39 d. de pact. l. Si arborem 16 §. fin. d. de servit. urb. prad. l. Cum in lega 33, d. de contrah. empti. 6, l. Si in emptione 34, in princ. d. eod. interdum vero contra interpretatio adhibeatur, Quomodo exaudienda est juris regula in l. In contrahenda d. hoc tit. de venditore, qui ambiguum pactum venditioni adiecit, ut illi potius interpretatio noccat. Quare si proferens aliter rem intellexerit, id probare debet: qui enim aliud pro se allegat, probare tene-

tur, l. 1, & l. 2, d. d. de probat. d. l. Veteribus. Quod si non probaverit, culpæ suæ adscribat, quod legem cum in potestate sua esset apertius non dixerit. Sed cur non potius in obscuro, quod minimum est sequitur, juxta Regulam, in obscuro, supra à nobis explicatam? idcirco, quod hic alia causa subit, cur minimum non sequamur, ut jam dictum est; alioqui stamus d. & regula, in obscuro; quod ibi annotandum est. Quod vero contra hanc Regulam adfertur ex l. Inter stipulantem 83, §. 1, d. de verb. oblig. & ex l. De die 8, in princ. d. Qui satis cog. id favore iudicii introductum est, licet supra meminimus, sup. eod. ad cap. Cum sunt partium. Ad l. Eum qui 41, d. de verb. oblig. rectè respondet Glossa hic: idcirco promissionem in Calendas Januariæ de primis intelligi, ne actus corruat; forte enim promissor ad ultimas Calendas hujus mundi rem rejiceret.

REGULA LVIII.

Non est obligatorium contra bonos mores præstitum iuramentum.

Expressa juris sententia est, iuramentum toties servandum esse, quoties non vergit in æternæ salutis dispendium, nec redundat in alterius præjudicium, et, de pact. in l. 6, c. Cum contingat 28, Ext. de iureiur. in fine. Ubi ergo vergit in æternæ salutis dispendium, servandum non est, argumento ducto à contrario sensu, quod à jure receptum est, per totos in l. 1, circa princ. d. de off. ejus cui mand. est iurisd. Veluti est iuramentum contra bonos mores præstitum; puta de non alendo patre, vel eo non redimendo ab hostibus, l. Conditiones d. de condit. insti. c. Cum quidam 12, §. fin. Ext. de iureiur. de adulterio, homicidio, sive alio delicto committendo, c. 1, c. 2, Non est observandum can. Inter cetera 221, quas 4, c. 1, vers. & talia iuramenta,

de iureiur. lib. 6, Nec enim iuramentum inventum est, ut sic vinculum iniquitatis, c. Quanto 18, vers. si falsum Ext. de iureiur. & d. c. Inter cetera. Neque in adversum urget textus in c. Debitoribus 6, Ext. de iureiur. quo iuramentum de solvendis usuris servari juberetur. At usura bonis moribus, repugnant, cum sint jure divino interdixit, c. 3, c. 4, Ext. de usur. Quia responderetur, in usuris quidem peccatum versari ex parte usurarii, non autem ex parte promittentis usuras, ut docet S. Thomas 2, 2, q. 78, art. 4, unde ex parte promittentis iuramentum servandum est, & promissæ usuræ solvendæ, licet solutæ rursus condicantur à creditore, d. c. Debitoribus Ext. de iureiur. Idem trahendum est ad pactum legis commissoriæ iuramento confirmatum,